

J. W. GOETHE

DOBRONAMJERNI ODGOVOR MLADIM PJESNICIMA¹

preveo s njemačkog jezika:
SVEN KEZELE
Filozofski fakultet,
Sveučilište u Zagrebu
talasilutanja@gmail.com

Zbilja mi prečesto mladi ljudi šalju njemačke pjesme sa željom da ih ne samo prosudim, nego da također obznanim svoja razmišljanja o stvarnom pjesničkom pozivu autora. Ma koliko god cijenio to povjerenje, u pojedinim slučajevima ipak ostaje nemoguće pismeno odgovoriti ono što dolikuje, a što bi već i usmeno bilo dovoljno teško iskazati. Općenito se, međutim, te pošiljke poklapaju do jednog određenog stupnja, tako da se mogu ovdje odlučiti ponešto o tome iskazati za budućnost.

Njemački je jezik dospio do jednog toliko visokog stupnja izobrazbe da je svakome u ruke dano uspješno se izraziti kako u prozi, tako i u ritmovima i rimi, primjereno i predmetu i osjećanju, u skladu s vlastitim sposobnostima.

Iz toga pak slijedi da se svatko tko se kroz slušanje i čitanje obrazovao do određenog stupnja, na kojemu sam sebi postaje donekle jasnim, također ubrzo osjeća prinuđenim svoje misli i sudove, svoje spoznavanje i osjećanje iskazati s izvjesnom lakoćom.

Ali teško će, možda nemoguće biti mlađima uvidjeti da se time u višem smislu ipak malo toga učinilo. Promotrite li se pobliže takve tvorevine, doista će sve što se zbiva u nutrini, sve što se odnosi na samu osobu, biti više ili manje uspješno, a mnogo toga će biti na toliko visokom stupnju da je izraženo koliko duboko toliko i jasno, koliko sigurno toliko i ljupko. Sve što je opće, najviše bivstvo kao što su domovina, bezgranična priroda kao i njezine pojedinačne, neprocjenjive pojave, iznenađuje nas u pojedinim pjesmama mladih ljudi, u kojima ne smijemo previdjeti čudorednu vrijednost, a njihovu izvedbu moramo držati hvalevrijednom.

No upravo se u tome nalazi ono što zabrinjava: jer mnogi će se, koji idu istim putem, združiti i zajedno stupiti na jedno radosno putovanje, a da ne preispitaju ne nalazi li se njihov cilj odveć daleko u nepoznatom.

¹ „Für junge Dichter. Wohlgemeinte Erwiderung“ – članak koji je Goethe priložio uz pismeni odgovor mladom pjesniku Melchioru Meyru, 22. siječnja 1832. Prijevod prema izdanju: J. W. Goethe, *Werke. Hamburger Ausgabe in 14 Bänden*, Bd. 12, Schriften zur Kunst und Literatur, str. 358–359. – Nap. prev.

Jer nažalost dobrohotni promatrač će doista brzo primijetiti da se unutarnja mladenačka uroda odjednom smanjuje, rastu tuga za iščezlim radostima, patnja za izgubljenim, čežnja za neupoznatim, nedostižnim, zlovolja, invektive protiv prepreka svake vrste, borba protiv jala, zavisti i progonstva zamućuje čisti izvor, a vedro se društvo razjedinjuje i raspršuje na mizantropske pustinjake.

Koliko je stoga teško talentu svake vrste i svakog stupnja objasniti da Muza doduše rado prati život, ali ga nipošto ne zna voditi. Kada pri ulasku u djelatnost i snažan, ponekad i neugodan život, u kojem se svi, kakvi jesmo, moramo osjećati ovisni o velikoj cjelini, zahtijevamo povratak svih prijašnjih snova, želja, nadanja i ugodnosti prijašnjih bajki, tada se Muza udaljava i traga za društvom onoga koji se s vedrinom zna odricati, koji se lako obnavlja, koji zna iz svakog godišnjeg doba nešto zadobiti, koji si priušti prikladno vrijeme kako za klizalište tako i za vrt ruža, koji umiruje svoju vlastitu patnju i oko sebe zaista revno istražuje gdje će naći priliku za ublažavanje bilo koje patnje i pobuđivanje radosti.

Tada ga nikakve godine ne dijele od ljupkih božica koje, kada se raduju zbunjenoj nevinosti, također rado stoje na strani promišljene pameti, koje tamo podupiru postanak pun nade u njegovu začetku, a ovdje se raduju nečemu dovršenom u njegovom cijelom razvoju. I neka mi stoga bude dopušteno ovo srčano očitovanje završiti rimovanom riječju:

Zapamti, mladče, u vremena,
Kada duh i um se uzdižu:
Da Muza pratiti znade,
Al' voditi ipak ne zna.